

Altyapı Sporcularının Antrenör-Sporcu İlişkilerinin Ahlaki Karar Alma Tutumlarına Etkisinin Belirlenmesi

Tülay CANLI¹ , Umut CANLI^{2*} , Cüneyt TAŞKIN³

¹Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.

²Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tekirdağ.

³Trakya Üniversitesi, Kırkpınar Spor Bilimleri Fakültesi, Edirne.

Araştırma Makalesi / Research Article

Gönderi Tarihi (Received):22/04/2021

Kabul Tarihi (Accepted):10/06/2021

Online Yayın Tarihi (Published):30/06/2021

Öz

Bu araştırma altyapı sporcularının bazı değişkenler ile antrenör-sporcu ilişkisi düzeylerinin sporcuların ahlaki karar alma tutumlarına etkisinin ortaya konulmasını amacı ile yapılmıştır. Araştırmaya 109 erkek sporcu, 131 kadın sporcu (yaş = 13,5±1,71) olmak toplam 240 sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri ve Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları ölçekleri veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde; betimsel istatistik, doğrulayıcı faktör analizi, Cronbach alfa ve hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır. Alt yapı sporcularının yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin özgün katkısının anlamlı olduğu ve hileyi benimsemek alt boyutunu ($R=0,278$; $R^2=0,077$; Düzeltilmiş $R^2=0,065$; $F_{(3-236)}= 6,582$; $p<0,05$) ve yarışma severlik alt boyutunu ($R=0,207$; $R^2=0,043$; Düzeltilmiş $R^2=0,031$; $F_{(3-236)}= 3,538$; $p<0,05$) etkilediği belirlenmiştir. Antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısının da anlamlı olduğu hem hileyi benimsemek hem de yarışma severlik alt boyutunu etkilediği belirlenmiştir ($p<0,05$). Antrenör-sporcu ilişkisinin ise özgün katkısının model içerisinde çok yüksek düzeyde anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Sonuç olarak; yaş ve spor yaş düzeyinin artması ile beraber zayıf düzeyde olsa hileyi benimseme düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Antrenör ve sporcu arasında karşılıklı saygı, güven ve değer vermeyi ifade eden yakınlık alt boyutu ile ahlaki karar almada olumlu tutum ve davranış temsil eden adilce kazanmak alt boyutu arasında pozitif doğrusal ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki Karar Alma, Altyapı Sporcuları, Antrenör-Sporcu İlişkisi.

Determining the Effect of Coach-Athlete Relationships of Youth Athletes on Moral Decision-Making Attitudes

Abstract

This research was conducted with the aim of determining the effect of the coach-athlete relationship levels on the moral decision-making attitudes of the youth athletes with some variables. A total of 240 athletes, 109 male athletes and 131 female athletes (age = 13.5 ± 1.71), voluntarily participated in the study. In the research, the scales of the Coach-Athlete Relationship and the Moral Decision-Making Attitudes in youth sports were used as data collection tools. In the statistical analysis of the data; descriptive statistics, Confirmatory Factor Analysis, Cronbach Alpha and hierarchical regression analysis were used. The sub-dimension of the youth athletes' age, sports age, and the original contribution of the time they worked with the trainer was significant, and adopting cheating sub-dimension ($R = 0.278$; $R^2 = 0.077$; Adjusted $R^2 = 0.065$; $F_{(3-236)} = 6.582$; $p < 0.05$) and the sub-dimension of affection for competition ($R = 0.207$; $R^2 = 0.043$; Adjusted $R^2 = 0.031$; $F_{(3-236)} = 3.538$; $p < 0.05$). In addition, it was determined that the original contribution of the trainer-athlete relationship was significant, affecting both the adoption of cheating and the affectionate affection sub-dimensions ($p < 0.05$). Original contribution of the coach-athlete relationship was found to be highly significant within the model ($p < 0.05$). As a result; It has been determined that there is a positive linear relationship between the affinity sub-dimension, which expresses mutual respect, trust and value, between the coach and the athlete, and the sub-dimension of gaining fairly, which represents positive attitude and behavior in moral decision-making.

Keywords: Moral Decision Making, Coach-Athlete Relationship, Youth Athletes.

GİRİŞ

Spor ortamında gerçekleşen etkinlikler diğer bireyler ile etkileşim sağlamaktadır, bu nedenle spora dair faaliyetlerin tümü ahlak ile yakından ilişki içerisindedir (Arslan, Ziyagil ve Bastık, 2018). Spor ortamında, spor ahlakının öğretilmesi ve bu öğrenimlerin tüm yaşamsal süreçlere yansıtılması oldukça önemli görülmektedir (Gülcan, 2015). Ancak, çeşitli nedenlerle sporcularda yaratılan ya da sporcunun kişiliğinde var olan aşırı kazanma isteği ya da kazanma hırsı gibi duygular sporcunun spor ahlakından uzaklaşmasına sebep olabilmektedir (Türksoy Işım, Güvendi ve Toros, 2019). Bu ve buna benzer sporda ahlak dışı davranışların son yıllarda arttığı ve bu ahlak dışı davranışları etkileyen birçok unsurun olduğu bildirilmektedir (Balçıkanlı Sezen, 2017).

Spor ortamında farklı faktörlerden etkilenerek farklı ahlak dışı davranışların ortaya çıktığı bilinmektedir. Örneğin, cinsiyet değişkeninin ahlaki yargı düzeyi ve ahlaki karar alma tutumları gibi unsurlarda kadın sporcuların erkek sporculardan daha yüksek değerlere sahip olduğunu gösteren çalışmalar bulunurken (Akandere, Baştuğ ve Güler 2009; Gürpınar, 2014b; Koul, 2012), bu durumun tersi bulgulara sahip çalışmaların olduğu da belirlenmiştir (Lee, Whitehead ve Ntoumanis, 2007). Bunun yanında; farklı spor branşlarında mücadele eden sporcuların ahlaki gelişimlerini (Gürpınar ve Kurşun 2013; Mouratidou, Chatzopoulos ve Karamavrou, 2007), yaş düzeyi açısından ahlaki tutumlarını (Kaye ve Ward, 2010; Lee, Whitehead ve Ntoumanis, 2007), sosyo-ekonomik düzey açısından ahlaki karar alma tutumlarını (Çağlayan, Özbar, Duran ve Tarakçı, 2018), spor türü açısından ahlaki karar almalarını (Yıldız, Yıldız ve Tutucu 2019), anne-baba eğitim düzeyi açısından ahlaki karar alma tutumlarını (Altın ve Özsarı, 2017; Arslan ve ark., 2018; Sivrikaya ve Sivrikaya, 2020), ayrıca spor yaşı ile ahlaki karar alma arasında ilişkileri inceleyen araştırmaların olduğu belirlenmiştir (Arslan ve ark., 2018; Gürpınar, 2014a).

Özetle, yukarıda belirtilen çalışmaların içeriklerini oluşturan farklı birçok unsurun farklı branş ve kategorilerde olan sporcuların ahlaki gelişim ya da karar alma tutumlarına olumlu ya da olumsuz bir şekilde etki ettiği ortaya koyulmuştur. Ancak, altyapı sporlarında görev yapan antrenörlerin davranış ya da tutumlarının sporcular tarafından nasıl algılandığı ve bu algılamının spor ortamında ahlaki karar almayı nasıl etkilediğine dair alan yazında sadece bir araştırmaya rastlanılmıştır. Ancak, araştırmada belirlenen hipotezler ile bu araştırma da belirlenen hipotezlerin birbirlerinden farklılaştığı görülmektedir. Buradan hareketle; özellikle altyapı sporlarında görev yapan antrenörlerin sporcuları ile olan ilişkilerinin, sporcuların ahlaki karar almaya etkisinin bilinmesi, spor ortamlarındaki olumsuz davranışların engellenmesine ya da olumlu davranışların devamının sağlanmasında etkili olabilir. Bunun yanında, altyapı sporcuları bilindiği üzere sporun temel insan kaynağını oluşturmaktadır. Günümüzde birçok branşın altyapısı bulunmakta ve özellikle ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarında ve profesyonel liglerde elde edilen başarılar ya da başarısızlıklar altyapıyla ilişkilendirilmektedir (Çağlayan ve ark., 2018). Altyapılarda oluşturulmuş doğru bir ahlaki gelişim sürecinin, daha ileri yaşlarda ya da profesyonellik boyutundaki spor ortamlarında ahlak dışı davranışların ortaya çıkmasını engelleyebileceği düşünülmektedir. Bu perspektif ile bu araştırmadan elden edilen sonuçlar ile antrenör davranışlarının değiştirilmesi ya da geliştirilmesi açısından

antrenör ve eğitmenlere önemli önerilerde bulunulabilir. Ayrıca, antrenör eğitimi ile ilgili çalışmalar yapan kurum ya da kuruluşlara önem bilgileri sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yukarıda belirtilen ifadeler doğrultusunda, araştırmanın amacı, altyapı sporcularının bazı değişkenler ile birlikte antrenör-sporcu ilişki düzeylerinin sporcuların ahlaki karar alma tutumlarına etkisini ortaya koymaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma genel tarama modelinden ilişkisel tarama modeline göre modellenmiştir. Katılımcıların var olan özelliklerine hiçbir değişiklik yapılmaksızın veri toplanmış, var olan durum hakkında katılımcıların görüşleri alınmıştır. Tarama araştırmaları geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2008). Korelasyonel olarak da adlandırılan ilişkisel tarama modellerinde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişimi incelenmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini, Tekirdağ İli Süleymanpaşa İlçesinde, 11-16 yaş aralığında bulunan altyapı sporlarındaki sporcular oluşturmaktadır. Karate, tekvando, judo, basketbol, futbol ve voleybol branşlarındaki sporcular araştırmaya dahil edilmiştir.

Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde G Power Analiz Programı kullanılmıştır. Güç=0.05, etki büyüklüğü (d)=0.5, $\alpha=0.05$ kabul edilerek bireysel alt yapı sporcularında 105 sporcu, takım alt yapı sporcularında 105 sporcu olmak üzere toplam 210 sporcu örneklem sayısı olarak belirlenmiştir. Ancak, ölçeklerin uygulanma noktasında olası eksik ya da hatalı doldurulabileceği göz önüne alarak toplam 260 sporcuya ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, (Erkek = 109; Kadın = 131) toplam 240 sporcu araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kişisel bilgi formu, Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği ve Antrenör- Sporcu İlişkisi Envanteri katılımcılara uygulanmıştır. Ölçeklerin kullanımları için gerekli izinler alınmıştır. Bu araştırmada kullanılan kişisel bilgi formu ve ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu 6 maddeden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyeti, yaşı, spor yaşı, antrenörü ile çalıştığı süre, spor branşı ve spor türü bilgileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda yer verilen maddeler belirlenirken ilgili literatür dikkate alınarak oluşturulmaya çalışılmıştır.

Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri: 14-17 yaş arası sporcuların antrenörleri ile ilişkilerini ölçmek için Antrenör- Sporcu İlişkisi Envanteri kullanılmıştır. Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen ve Türkçe 'ye uyarlaması Altıntaş, Çetinkalp ve Aşçı (2012) tarafından

yapılan envanterin hem sporcu hem de antrenör için 11 maddeden oluşan iki formu bulunmaktadır. Bu çalışmada sporcunun antrenörüyle olan ilişkisini değerlendirdiği “Sporcu Formu” kullanılmıştır. Envanter yargıların 7 değerlendirme basamağına göre yapıldığı (1= Kesinlikle katılmıyorum; 7= Kesinlikle katılıyorum) likert tipinde bir öz değerlendirme aracıdır. Envanter Yakınlık (4 madde), Bağlılık (3 madde) ve Tamamlayıcılık (4 madde) olmak üzere üç alt boyut ve toplam 11 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt boyut toplam puanı katılımcıların ilgili alt boyutu oluşturan maddelere verdikleri yanıtlar toplanarak elde edilmektedir. Envanterin sporcu formu için iç tutarlık değerleri Yakınlık ve Bağlılık alt boyutları için 0.90, Tamamlayıcılık için ise 0.82dir. (Altıntaş ve ark., 2012)

Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği: Lee ve ark. (2007) tarafından sporcuların ahlaki karar alma tutumlarını ölçmek üzere geliştirilen ve Türk kültürüne uyarlaması Gürpınar (2014b) tarafından yapılan Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği (Attitudes to Moral Decision-Making in Youth Sport Questionnaire-AMDYSQ) kullanılmıştır. Üç alt boyut ve dokuz maddeden oluşan ölçek; Kesinlikle Katılmıyorum (1) ve Kesinlikle Katılıyorum (5) arasında puanlanan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçek; Hileyi Benimsemek, Yarışma Severliği Benimsemek ve Adilce Kazanmayı Korumak alt boyutlarından oluşmaktadır. Ahlaki karar alma tutumlarını ölçmeye yönelik maddelerden 6 adedi olumsuz (1, 2, 4, 5, 6 ve 8. maddeler) ve 3 adedi de olumlu (3, 7 ve 9. maddeler) anlam taşımaktadır. Olumlu maddeler puanlanırken “kesinlikle katılıyorum” yanıtı “5” ile ve “kesinlikle katılmıyorum” yanıtı ise “1” ile puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin puanlanmasında da “kesinlikle katılmıyorum” yanıtı “5” ile “kesinlikle katılıyorum” yanıtı da “1” ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği, sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının daha olumlu; düşük puanlar ise daha olumsuz olduğu anlamına gelmektedir. Gürpınar (2014b) tarafından yapılan Türkçeye uyarlama çalışmasında Cronbach's Alpha katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur.

Araştırma Etiği

Etik kurul onayı için Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı’na başvuruda bulunulmuş ve çalışma için gerekli etik kurul onayı (Protokol No: 2020.04.03-T2020-427) alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları çevrimiçi formlara dönüştürülerek katılımcılara mail ya da bir telefon iletişim programı üzerinden ulaştırılmıştır. Formlar her IP adresinde bir adet form doldurulabilecek şekilde düzenlenmiştir. Kayıp veri içeren veri toplama formları kapsam dışında bırakılarak katılımcılar tarafından eksiksiz olarak doldurulan 240 form verilerin analizi için kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullandığımız ölçeklerden elde edilen verilerin analizleri için AMOS 23 ve SPSS 18 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi; SPSS Inc., Chicago, IL, ABD) paket programları kullanılmıştır. Ölçeklerin, veri elde ettiğimiz evrene kültürel olarak uygunluğunun testi için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Yapısal olarak doğrulanmış ölçeğin hatalardan arınma derecesini yani güvenilirliğini test etmek içinse, tüm alt boyutlarda ve tek

ölçek olarak kullanımı için Cronbach Alfa (α) güvenilirlik katsayıları tespit edilmiştir ($CA \geq 0,70$). Cronbach Alfa katsayısına göre 0,70 değerinin altındakiler güvenilir olarak değerlendirilmemiş ve yapılan analizler bu doğrultuda şekillendirilmiştir.

Verilerin tanımlayıcı istatistikleri (ortalama, standart sapma ve frekans dağılımları) belirlenmiştir. Verilerin normalliği Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerlerine bakılarak belirlenmiş; homojenliği ise Levene Testi ile test edilmiştir. Tüm verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir (Basıklık ve Çarpıklık değerleri $\pm 1,5$) (Tabachnick ve Fidell, 2013). Çoklu hiyerarşik regresyon analizi bağımsız değişkenler olan sporcuların antrenör-sporcu ilişkisinin bağımlı değişken olan altyapı sporcularında ahlaki karar alma tutumlarını belirlemedeki rolünü test etmek için kullanılmıştır. Bu çalışmada yapılan çoklu hiyerarşik regresyon analizinde bağımlı değişken olan altyapı sporlarında ahlaki karar alma tutumlarına ölçeklerine ait her alt ölçek, bağımsız değişkenler yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi kontrol değişkeni olarak modelin birinci adımında dâhil edilirken; antrenör-sporcu ilişkisi ikinci adımda dâhil edilmiştir. Tüm adımlarda, 0,05'ten düşük alfa seviyeleri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. DFA'da kullanılan uyum iyiliği indeksleri ve normal değerleri

İndeks	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Ahlaki Karar Alma Modeline Ait Değerler	Antrenör Sporcu İlişkisi Modeline Ait Değerler
p değeri	$p > 0,05$	-	0,385*	0,072*
X^2/sd	< 3	< 5	1,058*	2,935*
GFI	$> 0,95$	$> 0,90$	0,978*	0,920*
AGFI	$> 0,95$	$> 0,90$	0,958*	0,861
CFI	$> 0,95$	$> 0,90$	0,998*	0,978*
RMSEA	$< 0,05$	$< 0,10$	0,016*	0,90*
RMR	$< 0,05$	$< 0,10$	0,044*	0,042*

*: Uyum gösteren değerler

Ahlaki karar alma modeline ait uyum indekslerini incelediğimizde tüm değerlerde iyi uyum gözlenmiştir ($p=0,385$, $x^2/sd=1,058$, $GFI=0,978$, $AGFI=0,958$, $CFI=0,998$, $RMSEA=0,016$, $RMR=0,044$). Antrenör sporcu ilişkisine ait model AGFI indeksi hariç diğer tüm indekslerde iyi uyum tespit edilmiştir ($p=0,072$, $x^2/sd=2,935$, $GFI=0,920$, $CFI=0,978$, $RMSEA=0,90$, $RMR=0,042$). Genel anlamda çalışmada kullandığımız her iki ölçeğin de orijinaleri ile iyi uyum gösterdiği ve amacına hizmet ettiği doğrulayıcı faktör analizi ile tespit edilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklere ait güvenirlik değerleri

Ölçek Alt Boyutları	Ahlaki Karar Alma Modeline Ait	Antrenör Sporcu İlişkisi
	Değerler	Modeline Ait Değerler
F ₁	0,73	0,98
F ₂	0,77	0,94
F ₃	0,85	0,95
Tüm Ölçek	0,64	0,98

Ahlaki karar alma alt boyutları: F₁: Hileyi benimsemek F₂: Yarışma severliği benimsemek F₃: Adilce kazanmak korunmak; Antrenör sporcu ilişkisi alt boyutları: F₁:Yakınlık F₂:Bağlılık F₃:Tamamlayıcılık

Tablo 2’de verilen değerler incelendiğinde, 9 maddeden oluşan “Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği” ölçme aracının alt boyutlarının oldukça yüksek güvenirliğe sahip olduğunu ifade edebiliriz. Yine 11 Maddeden oluşan “Antrenör Sporcu İlişkisi Envanteri Ölçeği” alt boyutlarında aynı şekilde yüksek güvenirlik tespit edilmiştir. Ölçeklerin tek başına güvenirliklerine bakıldığında: “Antrenör Sporcu İlişkisi Envanteri Ölçeği” oldukça yüksek bir değerle kendi başına kullanılabilirken, “Altyapı Sporlarında Ahlaki Karar Alma Tutumları Ölçeği” ise sınıra yakın bir değer olarak tek başına kullanımının uygun olmayacağı kanaatindeyiz. Fakat alt boyutlarının ayrı ayrı kullanımındaki değerleri araştırmamızın bilimsel dayanağına destek olmaktadır. Sonuç olarak her iki ölçekte; yapı geçerliği ve güvenirliği bakımından, kültürel olarak araştırma evrenimize uygun birer ölçme aracı olarak kabul edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından spor branşına yönelik frekans sayıları

Spor branşı	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kadın	
Judo	22	18	40
Tekvando	17	23	40
Karate	20	20	40
Basketbol	20	20	40
Futbol	20	20	40
Voleybol	10	30	40
Toplam	109	131	240

Araştırmaya judo branşında 22 erkek, 18 kadın, tekvando branşında 17 erkek, 23 kadın, karate branşında 20 erkek, 20 kadın, basketbol branşında 20 erkek, 20 kadın, futbol branşında 20 erkek, 20 kadın, voleybol branşında 10 erkek, 30 kadın sporcu katılmıştır. Araştırmaya 109 erkek sporcu ve 131 kadın sporcu olmak üzere toplam 240 sporcu katılmıştır.

Araştırmaya katılan sporcuların cinsiyet ve spor branşlarına ait sayılar Tablo 4’te detaylı bir şekilde gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş, spor yaşı ve antrenörü ile çalıştığı süre açısından tanımlayıcı istatistikleri

Değişkenler	Minimum	Maksimum	Ortalama	Ss
Yaş (yıl)	11,00	16,00	13,58	1,71
Spor yaşı (yıl)	0,50	10,00	3,91	2,19
Ant. ile çalıştığı süre (yıl)	0,50	10,00	3,38	2,09

Katılımcıların minimum yaşları 11,00 yıl, maksimum yaşları 16 yıl, ortalama yaşları 13,58 yıl ve standart sapmaları ise 1,71 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların minimum spor yaşları 0,50 yıl, maksimum spor yaşları 10,00 yıl, ortalama yaşları 3,91 yıl ve standart sapmaları 2,19 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların antrenörleri ile çalıştığı minimum süre 0,5 yıl, maksimum süre 10,00 yıl, ortalamaları 3,38 yıl, standart sapmaları ise 2,09 olarak belirlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisinin hileyi benimsemek alt boyutunu etkilemesine ilişkin hiyerarşik regresyon analiz bulguları

	β	t	p	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	sd	F	p
Model 1									
Yaş	-0,178	-2,320	0,021	0,278	0,077	0,065	3	6,582	0,000
Spor yaşı	-0,225	-1,988	0,048				236		
Ant.çalışt.süre	0,120	1,122	0,263				239		
Model 2									
Yaş	-0,174	-2,252	0,025	0,291	0,084	0,061	6	3,583	0,002
Spor yaşı	-0,229	-2,022	0,044						
Ant.çalışt.süre	0,114	1,062	0,289				233		
Yakınlık	-0,066	-0,223	0,824						
Bağlılık	0,247	1,318	0,189				239		
Tamamlayıcılık	-0,162	-0,583	0,561						

Modele birinci adımda dahil edilen yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin özgün katkısının model içerisinde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($R=0,278$; $R^2=0,077$; Düzeltilmiş $R^2=0,065$; $F_{(3-236)}=6,582$; $p<0,05$). Birinci adımda girilen yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı süre değişkenleri hileyi benimsemek alt boyutunun % 7,7'sini yordamaktadır. Yaş ve spor yaşı (sırasıyla = $\beta=-0,178$; $-0,225$, $p<0,05$) ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında anlamlı negatif yönlü zayıf ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Antrenör ile çalıştığı süre ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısı model içerisinde düşük olmakla birlikte anlamlıdır hileyi benimsemek alt boyutunu açıklamaya katkısı %1'e yakındır. Yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile birlikte antrenör-sporcu ilişkisi hileyi benimsemek alt boyutunun % 8,4'ünü açıklamaktadır. ($R=0,291$; $R^2=0,084$; Düzeltilmiş $R^2=0,061$; $F_{(6-233)}=3,583$; $p<0,05$). Yapılan regresyon analizi sonucunda ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin bağlılık, yakınlık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 6. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisinin yarışma severlik alt boyutunu etkilemesine ilişkin hiyerarşik regresyon analiz bulguları

	β	t	p	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Sd	F	p
Model 1									
Yaş	-0,065	-0,832	0,406				3		
Spor yaşı	-0,195	-1,699	0,091	0,207	0,043	0,031	236	3,538	0,015
Ant.çalışt.süre	0,041	0,375	0,708				239		
Model 2									
Yaş	-0,072	-0,946	0,345				6		
Spor yaşı	-0,219	-1,962	0,051						
Ant.çalışt.süre	0,081	0,767	0,444	0,341	0,116	0,093	233	5,095	0,000
Yakınlık	-0,067	-0,229	0,819						
Bağlılık	0,120	0,654	0,514						
Tamamlayıcılık	-0,315	-1,149	0,252				239		

Modele birinci adımda dahil edilen yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin özgün katkısının model içerisinde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($R=0,207$; $R^2=0,043$; Düzeltilmiş $R^2=0,031$; $F_{(3-236)}= 3,538$; $p<0,05$). Birinci adımda girilen yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı süre değişkenleri yarışma severlik alt boyutunun % 4,3'ünü yordamaktadır. Yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile yarışma severlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısı model içerisinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yarışma severlik alt boyutunu açıklamaya katkısı yaklaşık % 7'dir. Yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile birlikte antrenör-sporcu ilişkisi yarışma severlik alt boyutunun % 11,6'sını açıklamaktadır. ($R=0,341$; $R^2=0,116$; Düzeltilmiş $R^2=0,093$; $F_{(6-233)}=5,095$; $p<0,05$). Yapılan regresyon analizi sonucunda ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin bağlılık, yakınlık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile yarışma severlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 7. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisinin adilce kazanmak alt boyutunu etkilemesine ilişkin hiyerarşik regresyon analiz bulguları

	β	t	p	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Sd	F	p
Model 1									
Yaş	-0,098	-1,236	0,218	0,098	0,010	-0,003	3	0,768	0,513
Spor yaşı	-0,008	-0,073	0,942				236		
Ant.çalışt.süre	0,103	0,927	0,355				239		
Model 2									
Yaş	-0,086	-1,465	0,144	0,687	0,472	0,458	6	34,713	0,000
Spor yaşı	0,048	0,559	0,576						
Ant.çalışt.süre	-0,003	-0,040	0,968				233		
Yakınlık	0,541	2,395	0,017						
Bağlılık	-0,008	-0,056	0,955				239		
Tamamlayıcılık	0,152	0,720	0,472						

Modele birinci adımda dahil edilen yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin özgün katkısının model içerisinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile yarışma severlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısının model içerisinde çok yüksek düzeyde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Adilce kazanmaya ilişkin alt boyutunu açıklamaya katkısı yaklaşık % 46'dır. Yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile birlikte antrenör-sporcu ilişkisi adilce kazanmak alt boyutunun % 47,2'sini açıklamaktadır. ($R=0,687$; $R^2=0,472$; Düzeltilmiş $R^2=0,458$; $F_{(6-233)}=34,713$; $p<0,05$). Yapılan regresyon analizi sonucunda ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin Yakınlık alt boyutu ile adilce kazanmak alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir ($\beta=0,541$; $p<0,05$). Bağlılık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile adilce kazanmak alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma altyapı sporcularının antrenör ilişkilerinin ahlaki karar alma tutumlarını ne düzeyde etkilediğini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Katılımcıların yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin birlikte katkısının hileyi benimsemek alt boyutunu etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, yaş ve spor yaşı ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında anlamlı negatif yönlü zayıf ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareket ile sporcuların yaş ve spor yaş düzeyinin artması ile beraber zayıf düzeyde hileyi benimseme düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Antrenör ile çalıştığı süre ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Literatürde yaş ile ahlaki karar alma tutumları alt boyutları arasındaki araştırmalar incelendiğinde; Türkiye'de üniversitelerde eğitim gören öğrenci-sporcuların ahlaki karar alma tutumlarını belirlemeye yönelik yapılan bir araştırma 17-19 yaş, 20-22 yaş ve 23-25 yaş aralığındaki öğrencileri kapsamaktaydı. Araştırma sonuçlarına göre; 17-19 yaş grubunda yer alan katılımcıların hileyi benimseme puanı daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu yönde bir sonucun ortaya

çıkmasında gerek yaşın, sportif olgunluğa erişmede henüz yetersiz kaldığını söylemek yanlış olmayacağı ve 17-19 yaş aralığının ani duygusal tepkilere neden olabilecek bir aralık olmakla birlikte, aynı zamanda spor ortamında istenmeyen tutum ve davranışların sergilenmesine neden olabileceği yönünde bir yorum yapıldığı tespit edilmiştir (Atalay, 2016). Lee ve ark., (2007) hileyi benimsemenin yaşça büyük sporcuların (15 ve üstü) yaşça küçük sporculardan (10-12) anlamlı şekilde fazla olduğunu belirtmişlerdir. Yine, Kaye ve Ward (2010), hilenin ikinci sınıflarda birinci sınıflardan daha fazla olduğunu büyükler kategorisinde spor yapanlarda ise küçükler kategorisinde spor yapanlardan fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Spor yaşı ile hileyi benimsemek alt boyutu arasındaki ilişkiyi veya etki düzeyini inceleyen araştırmaları incelediğimizde birçok farklı sonucun tespit edildiği görülmektedir. Spor yaşı ve hileyi benimsemek alt boyutu arasında herhangi bir ilişki olmadığını belirten araştırmaların yanı sıra (Arslan, 2018; Demirci, 2020), spor yaşının artması ile beraber hileyi benimseme düzeylerinin de arttığını belirten araştırmalar olduğu görülmektedir (Gürpınar, 2014a). Antrenör ile çalıştığı süre ve hileyi benimseme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar incelendiğinde ise; Demirci (2020), 14-17 yaş arası sporcularda ahlaki karar alma tutumlarının alt boyutlarında sporcuların antrenörle çalışma süresine göre anlamlı bir fark olmadığını belirlemiştir. Bu çalışmada antrenör ile çalışma süresi açısından anlamlı bir fark bulunmamasının nedeni olarak ise, sporcuların çoğunlukla takım sporcularından oluşması ve takım sporlarında antrenörlerin yaş gruplarına göre değişmesi nedeniyle sporcuların bir antrenörle değer yargılarını etkileyecek kadar uzun süre çalışma imkanı bulamaması olarak açıklamaktadır. Literatürde altyapı sporcularında ahlaki karar alma tutumlarını antrenörle çalışma süresi açısından ele almış herhangi bir başka araştırmaya rastlanılmamıştır.

Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısı model içerisinde düşük olmakla birlikte anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Fakat, ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin bağlılık, yakınlık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile hileyi benimsemek alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Araştırmada tüm alt boyutların birlikte etkisi hileyi benimsemek üzerinde etkisi oldukça düşük ve hileyi benimsemek ile tüm alt boyutlar arasında bir ilişki olmadığı da tespit edilmiştir. Demirci (2020) tarafından yapılan bir çalışmada ise bağlılık alt boyutu ile hileyi benimseme arasında ilişki olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, buradan elde edilen sonuçlar neticesinde; sporcuların rakibe veya hakeme yakalanmadan ve ceza almadan kuralları ihlal etme eğilimleri antrenörleri ile bağlılık düzeyleri arasında doğru orantılı olarak geliştiği ifade edilmiştir. Araştırmalar antrenör-sporcu ilişkisi arasındaki bağ ilerledikçe, sporcuların antrenörlerinin ahlaki standartlarını kabul etmeye daha eğilimli olduğunu göstermektedir (Peláez, Aulls, Rossi ve Bacon, 2013). Aynı şekilde başka bir çalışmada ise antrenörlerin kazanma beklentilerinin sporcuların sportmence davranışlarını etkilediği ve bu durumun özellikle spor deneyimi daha az olan sporcularda daha belirgin olduğu görülmüştür (Stornes, 2001). Traclet, Romand, Moret ve Kavussanu (2011) önemli bir pozisyon için rekabet etmek, rakiplerin gözünü korkutmak veya antrenörün her ne pahasına olursa olsun başarı beklentileri, sporcuların hile yapma ve agresif olma ihtiyacı hissetmesine neden olabildiğini ve bu sebeple, sporcuların antrenörlere sorumlulukları dolayısıyla normalde kullanmayacakları haksız taktikleri kullanabildiklerini belirtmiştir.

Katılımcıların yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı süre değişkenleri yarışma severlik alt boyutunu etkilediği tespit edilmiştir. Ancak, yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile

yarışma severlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Atalay (2016) araştırmasında, yaş ve yarışma severlik alt boyutu arasında herhangi bir ilişki tespit etmediğini ortaya koymuştur. Yine buna bağlı olarak Gürpınar (2014a) yapmış olduğu çalışmada, hileyi ve yarışma severliği benimseme davranışının liseli ve tecrübeli öğrencilerde ortaokullu ve tecrübesiz öğrencilerden daha fazla olduğunu belirlemişlerdir. Alan yazın incelendiğinde spor yaşı ve yarışma severlik ilişkisi ile ilgili farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Farklı yaş ve farklı branşlardaki sporcuların yarışma severlik ile spor yaşı arasında bir ilişki olmadığı ortaya koyulmuştur (Atalay, 2016; Arslan, 2018; Demirci, 2020). Bunların dışında spor yaşı ile yarışma severlik düzeyinin doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Böyükelhan, Özdilek, Kaya ve Öztürk 2019; Gürpınar, 2014a). 14-17 yaşındaki sporcular üzerinde yapılan bir araştırmada da yarışma severlik ve antrenör ile çalışma süresinde arasında bir ilişki tespit edilmemiştir (Demirci, 2020). Alan yazında altyapı sporcularında ahlaki karar alma tutumlarını antrenörle çalışma süresi açısından ele almış herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısı model içerisinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yarışma severlik alt boyutunu açıklamaya katkısı yaklaşık % 7'dir. Yapılan regresyon analizi sonucunda ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin bağlılık, yakınlık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile yarışma severlik alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. 14-17 yaş arası sporcularda ahlaki karar alma tutumlarının yordanmasında antrenör-sporcu ilişkisinin rolü incelendiğinde antrenör-sporcu ilişkisi, altyapı sporcularında ahlaki karar alma tutumlarının yarışmaseverliği benimseme alt boyutunu etkilemediği tespit edilmiştir (Demirci, 2020). Long, Pantaléon, Bruant ve d'Arripe-Longueville (2006) da müsabakalarda kuralların nasıl algılandığını inceledikleri çalışmada sporcular, antrenörlerin kurallara uymalarını istediklerini; fakat müsabaka sonucunun önemli olduğu durumlarda antrenörlerin sporcuları olumsuz ahlaki davranışlara yönlendirdiğini, bunlara izin verdiğini veya bu nedenle sporcuları kınamadığını belirtmişlerdir. Bolter'da (2010) antrenörlerini kazanmaya öncelik veren sporcuların rakiplere karşı yarışma severlik gibi anti sosyal davranışlarda daha yüksek puan aldıklarını bildirmiştir.

Katılımcıların yaş, spor yaşı, antrenör ile çalıştığı sürenin özgün katkısının model içerisinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca, yaş, spor yaşı ve antrenör ile çalışma süresi ile adilce kazanmak alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Arslan (2018) spor deneyimi ile ahlaki karar alma tutumları arasında anlamlı bir ilişki gözlemlememiştir. Üniversitelerde eğitim gören öğrenci sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının incelendiği çalışmada yaş ve spor deneyimi ile adilce kazanmayı korumak alt boyutlarına arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bildirilmiştir (Atalay, 2016). Çağlayan ve ark. (2018), alt yapı sporcularının ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi adlı araştırmalarında 10-15 yaş aralığında olan sporcular arasında adilce kazanmak alt boyutunun farklılaşmadığını belirlemişlerdir. Ortaokul ve lise öğrencisi sporcularla yapılan çalışmada spor deneyimi ile adilce kazanmayı koruma düzeyinin farklılaşmadığı görülmüştür (Gürpınar, 2014a). Literatürde altyapı sporcularında ahlaki karar alma tutumlarını antrenörle çalışma süresi açısından ele almış herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Modele ikinci adımda dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin özgün katkısının model içerisinde çok yüksek düzeyde anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yapılan regresyon analizi

sonucunda ikinci adımda modele dahil edilen antrenör-sporcu ilişkisinin yakınlık alt boyutu ile adilce kazanmak alt boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Bağlılık ve tamamlayıcılık alt boyutları ile adilce kazanmak alt boyutu arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; antrenör ve sporcu arasına karşılıklı saygı, güven ve değer vermeyi ifade eden yakınlık alt boyutu ile ahlaki karar almada olumlu tutum ve davranışı temsil eden adilce kazanmak alt boyutu arasında pozitif doğrusal ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Cairney, Clark, Kwan, Bruner ve Tamminen’de (2018) sporcular ve antrenörleri arasındaki pozitif ilişki ve uyumun, olumlu sosyal davranışlar gibi birçok pozitif etkisi olduğunu ifade etmiştir. Başka bir çalışmada da benzer şekilde antrenör-sporcu ilişkisi kalitesi yüksek olan sporcularda anti-sosyal davranışların seyrek, olumlu sosyal davranışların ise daha sık görüldüğü bildirilmiştir (Rutten ve ark., 2007). Organize spor faaliyetlerine katılım, gençlerin arzulanmış birçok özelliği (öz disiplin, ahlaki gelişim, işbirliği gibi) öğrenmesine yardımcı olmakla birlikte ve psikolojik sağlıkları açısından da oldukça yararlıdır (Duda ve Ntoumanis, 2005). Alan yazın, aile dışındaki önemli kişilerle kurulan pozitif ilişkilerin olumsuz davranışları azaltmada ve olumlu gelişimsel deneyimler yaşanmasında büyük rolünün olduğunu altını çizmektedir (Ntoumanis, Taylor ve Thøgersen-Ntoumani, 2012).

Sonuç olarak, sporcuların yaş ve spor yaş düzeyinin artması ile beraber zayıf düzeyde olsa hileyi benimseme düzeylerinin azaldığı belirlenmiştir. Antrenör ve sporcu arasında karşılıklı saygı, güven ve değer vermeyi ifade eden yakınlık alt boyutu ile ahlaki karar almada olumlu tutum ve davranışı temsil eden adilce kazanmak alt boyutu arasında pozitif doğrusal ilişkinin olduğu, bu ilişkinin karşılıklı olarak artması ile beraber sporcuların ahlaki karar alma tutumları da olumlu olarak artabilir.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırma Dizayını-Tülay CANLI, Umut CANLI
İstatistik analiz- Cüneyt TAŞKIN; Makalenin hazırlanması, Tülay CANLI, Umut CANLI;
Cüneyt TAŞKIN; Verilerin Toplanması- Tülay CANLI tarafından gerçekleştirilmiştir.

Etik Kurul İzni ile ilgili Bilgiler

Kurul Adı: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığı

Tarih: 03.04.2020

Sayı/Karar No: T2020-427

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Baştuğ, G. ve Güler, E.D. (2009). Orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 59-68.
- Altın, M. ve Özşarı, A. (2017). Sporcu eğitim merkezlerinde yatılı olarak eğitim gören sporcuların ahlaki karar alma tutumları. *International Journal of Cultural and Social Studies IntJCSS*. 3(1), 133-145.
- Altıntaş, A., Çetinkalp, Z. ve Aşçı, H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119-128.
- Atalay, A. (2016). Türkiye’de üniversitelerde eğitim gören öğrenci-sporcuların ahlaki karar alma tutumları. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(31), 53-66.
- Arslan, B. (2018). *Türkiye’deki bocce ve dart sporcularının ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Arslan, K., Ziyagil, M.A. ve Bastık, C. (2018). Examination of moral decision-making attitudes of elite male basketball players and wrestlers according to variables of sport experience and mother, father education. *Universal Journal of Educational Research*, 6(3), 378-385.
- Balçıklı Sezen, G. (2017). Yarışma sporlarının ahlaksal amacı. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 47-52.
- Bolter, N.D. (2010). *Coaching for character: mechanisms of influence on adolescent athletes’ sportsmanship* (Doctoral dissertation, University Of Minnesota).
- Böyükkelhan, E., Özdilek, Ç., Kaya, T. ve Öztürk, Y.M. (2019). Bazı değişkenlere göre öğrenci sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(4), 172-180. <https://doi.org/10.33689/sportmetre.579557>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Cairney, J., Clark, H.J., Kwan, M.Y., Bruner, M. & Tamminen, K. (2018). Measuring sport experiences in children and youth to better understand the impact of sport on health and positive youth development: Designing a brief measure for population health surveys. *BMC public health*, 18(1), 1-9.
- Çağlayan, A., Özbar, N., Duran, M. ve Tarakçı, O. (2018). Altyapı sporcularının ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 57-68.
- Demirci, S. (2020). *14-17 yaş arası sporcularda antrenör-sporcu ilişkisi kalitesinin ahlaki karar alma ve saldırgan davranışları belirlemedeki rolü*. Yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Duda, J.L. and Ntoumanis, N. (2005). After-school sport for children: Implications of a task-involving motivational climate. *Organized activities as contexts of development: Extracurricular activities, after-school and community programs*. S: 311-330.
- Gülcan, N.Y. (2015). Discussing the importance of teaching ethics in education. *Social and Behavioral Science*, 174, 2622-2625. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.942>.
- Gürpınar, B. (2014a). Sporcu ortaokul ve lise öğrencilerinin spora ait değişkenler açısından ahlaki karar alma tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 413-424.
- Gürpınar, B. (2014b). Altyapı sporlarında ahlaki karar alma tutumları ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Bir Türk örneğinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39 (176), 405-412.
- Gürpınar, B. ve Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176.
- Jowett, S. & Ntoumanis, N. 2004. The coach-athlete relationship questionnaire (CARTQ), development and initial validation. *Scandinavian Journal of Medicine- Science in Sports*, 14, 245-257.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaye, M.P. & Ward, K.P. (2010). Participant-related differences in high school athletes’ moral behavior. *Athletic Insight*, 12(1), 1-17.
- Koul, R. (2012). Multiple motivational goals, values, and willingness to cheat. *International Journal of Educational Research*,

56, 1-9.

- Lee, M.J., Whitehead, J. & Ntoumanis, N. (2007). Development of the attitudes to moral decision- making in youth sport questionnaire (AMDYSQ). *Psychology of Sport and Exercise*, 8(3), 369-392.
- Long, T., Pantaléon, N., Bruant, G. & D'Arripe-Longueville, F. (2006). A qualitative study of moral reasoning of young elite athletes. *The Sport Psychologist*, 20(3), 330-347. <https://doi.org/10.1123/tsp.20.3.330>
- Mouratidou, K., Chatzopoulos, D. & Karamavrou, S. (2007). Moral development in sport context: Utopia or reality. *Hellenic Journal of Psychology*, 4, 163-184.
- Ntoumanis, N., Taylor, L.M. & Thøgersen-Ntoumani, C. (2012). A longitudinal examination of coach and peer motivational climates in youth sport: Implications for moral attitudes, well-being, and behavioral investment. *Developmental Psychology*, 48(1), 213-223.
- Peláez, S., Aulls, M.W., Rossi, A. & Bacon, S.L. (2013). The coach as a contributor to the socio-moral context: A literature review. *Psychology Research*, 3(3), 113-128.
- Rutten, E.A., Stams, G.J.J., Biesta, G.J., Schuengel, C., Dirks, E. & Hoeksma, J.B. (2007). The contribution of organized youth sport to antisocial and prosocial behavior in adolescent athletes. *Journal of youth and adolescence*, 36(3), 255-264. Doi: 10.1007/s10964-006-9085-y
- Sivrikaya, M.H. ve Sivrikaya, A.H. (2020). Gelişim ligi futbolcularının ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 12-25.
- Stornes, T. (2001). Sportspersonship in elite sports: On the effects of personal and environmental factors on the display of sportspersonship among elite male handball players. *European Physical Education Review*, 7(3), 283-304.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Tractlet, A., Romand, P., Moret, O. & Kavussanu, M. (2011). Antisocial behavior in soccer: A qualitative study of moral disengagement. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 9(2), 143-155. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2011.567105>
- Türksoy Işım, A., Güvendi, B. ve Toros, T. (2019). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdüsel iklim ve Karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62.
- Yıldız, Y., Yıldız, K. ve Tutucu, B. (2019). Genç sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının araştırılması. 2. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi, 11 - 14 Nisan 2019. La Blanche Island Otel / Bodrum.

Bu eser **Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı** ile lisanslanmıştır.